Anonimizált változat

C-724/19. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2019. október 1.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bulgária)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. szeptember 24.

Másik fél az eljárásban:

Spetsializirana prokuratura

Vádlott:

HP

VÉGZÉS

Dátum: 2019. szeptember 24. [omissis]

[omissis]

A kérdést előterjesztő bíróság számára nehézséget jelent annak megítélése, hogy az ügyészség által a büntetőeljárásnak a bírósági eljárást megelőző szakaszában kibocsátott négy európai nyomozási határozatot (a továbbiakban: ENYH) a hatáskörrel rendelkező hatóság bocsátotta-e ki. Az e kérdésben hozott döntéstől függ, hogy az ezen ENYH-kkal gyűjtött bizonyítékok felhasználhatók-e a büntetőeljárás céljára, nevezetesen a vádlott bűnösségének megállapításához.

Mivel kétségek állnak fenn a tekintetben, hogy az irányelvet helyesen ültették-e át a nemzeti jogba, előzetes döntéshozatal iránti kérelmet kell előterjeszteni.

A fent ismertetett okokból a bíróság a következő

MUNKADOKUMENTUM

HATÁROZATOT

hozta:

A bíróság a következő előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

A tényállás

1. 2018. február 23-án büntetőeljárást [omissis] indítottak a Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv, a továbbiakban: NK) 108a. cikke szerinti bűncselekmény miatt. A vád szerint 2017-től a mai napig bel- és külföldön olyan pénzügyi forrásokat gyűjtöttek és bocsátottak rendelkezésre, amelyekről tudják vagy feltételezik, hogy terrorcselekmények elkövetése céljára használják azokat.

A nyomozás során bizonyítékokat gyűjtöttek HP tevékenységéről. 2018. augusztus 15-én az ügyész négy ENYH-t bocsátott ki forgalmi adatok (a 2014/41 irányelv (30) preambulumbekezdése szerinti forgalmi és tartózkodási adatok) formájában fennálló bizonyítékok megszerzése céljából, amely határozatokat megküldték Ausztriának, Svédországnak, Németországnak és Belgiumnak.

[eredeti 2. o.] Lényegében valamennyi ENYH tartalma azonos. Ezekben kifejtik, hogy HP-t terrorcselekmények finanszírozásával vádolják. E tevékenység keretében HP beszélgetéseket folytatott az említett tagállamokban tartózkodó bizonyos személyekkel. A Nakazatelno protsesualen kodeks (a büntetőeljárásról szóló törvény) 159a. cikkének (1) bekezdése (a rendelkezés szövege az alábbi 4. pontban szerepel) szerinti forgalmi adatok közlését kérik.

Valamennyi ENYH-ban ismertetik, hogy e határozatokat a Spetsializirana prokuratura (szakosított ügyészség) ügyésze bocsátotta ki, és ugyanezen ügyész hitelesítette.

Egyik esetben sem kérték bíróság közreműködését annak érdekében, hogy az megvizsgálja e nyomozási cselekmény jogszerűségét, szükségességét és arányosságát. Ezt az értékelést kizárólag az ügyész végezte el.

2. A négy említett állam hatóságaitól olyan válaszok érkeztek, amelyek bizonyos információkat tartalmaztak a HP előfizetéséről folytatott beszélgetésekről, valamint azon személyekről, akiknek neve alatt azon hívószámokat tartották nyilván, amelyeken a beszélgetéseket folytatták. Ezek az információk konkrét jelentőséggel bírnak annak vizsgálata során, hogy HP követett-e el bűncselekményt.

2. A következő válaszok érkeztek:

2.1. Ausztriából – Az osztrák Justizministeriumtól (igazságügyi minisztérium, Ausztria) olyan válasz érkezett, amelyhez csatolták a Staatsanwaltschaft Wien (bécsi ügyészség, Ausztria) levelét, amelyhez pedig csatolták a

Anonimizált változat

MUNKADOKUMENTUM

Landespolizeidirektion Tirol (tiroli tartományi rendőrkapitányság, Ausztria) levelét és vizsgálati jelentését az összekapcsolásra vonatkozó részletes, 23 oldalas kimutatással, amely az ENYH-ban megjelölt hívószámot érintette a 2018. július 22. és 2018. november 10. közötti időszakban.

[Az ENYH-nak] a hatáskörrel rendelkező osztrák hatóság általi elismerésével kapcsolatos határozatot nem bocsátották rendelkezésre.

2.2. Svédországból – Egy svéd ügyésztől olyan válasz érkezett, amelyhez csatolták egy rendőrségi tisztviselőnek az ENYH-ban megjelölt hívószámokra vonatkozó információkat tartalmazó jelentését.

[Az ENYH-nak] a hatáskörrel rendelkező svéd hatóság általi elismerésével kapcsolatos határozatot nem bocsátották rendelkezésre.

2.3. Németországból – Egy német ügyésztől olyan válasz érkezett, amelyhez csatolták a német rendőrség egy olyan feljegyzését, amely a kért információknak csak egy részét tartalmazta. Az ügyész levelében kifejtették, hogy a többi kért információ megadásához a büntetőeljárás körülményeinek részletesebb ismertetése szükséges.

[Az ENYH] elismerésével kapcsolatos határozatot nem bocsátották rendelkezésre.

[eredeti 3. o.] 2.4. Belgiumból – Egy belga ügyésztől olyan válasz érkezett, amelyhez csatolták a bűnügyi rendőrségnek az ENYH-ban megjelölt két hívószám előfizetőiről szóló jelentését, valamint további információkat.

A nyomozási bírónak az ENYH elismerésével kapcsolatos határozatát rendelkezésre bocsátották.

3. 2019. január 18-án az összegyűjtött bizonyítékok – többek között a négy EHYH-ra adott válaszok – alapján vádat emeltek HP (és további öt személy) ellen terrorcselekmények tiltott finanszírozása, valamint az ilyen cselekmények finanszírozásra irányuló bűnszervezetben való részvétel miatt. A vádiratot 2019. szeptember 12-én nyújtották be a bírósághoz.

A kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a vád megalapozott-e. Ezzel kapcsolatban először azt kell vizsgálni, hogy a fent említett négy ENYH-val jogszerűen kérték-e forgalmi adatok formájában fennálló bizonyítékok megszerzését, és hogy a bíróság ennélfogva felhasználhatja-e a megszerzett bizonyítékokat a tényállás megállapítása során.

<u>A nemzeti jog</u>

4. Nakazatelno protsesualen kodex (a büntetőeljárásról szóló törvény, a továbbiakban: NPK)

Анонимизиран текст

MUNKADOKUMENTUM

Az NPK 159a. cikkének (1) bekezdése szerint a büntetőeljárás céljára forgalmi adatok gyűjthetők. E tekintetben általában telefonbeszélgetések adatairól van szó – többek között – a dátum, az időpont, a hely, a részt vevő telefonszámok, a használt telefonkészülékek megjelölésével, ide nem értve azonban a beszélgetések tartalmára és a beszélgetéseket folytató személyekre vonatkozó adatokat.

Az NPK 159a. cikkének (1)–(4) bekezdése szerint a büntetőeljárásnak a bírósági eljárást megelőző szakaszában az ügyész kérelmet terjeszt elő a forgalmi adatok közlésének elrendelésére hatáskörrel rendelkező elsőfokú bíróság bírójánál. Ez azt jelenti, hogy a nyilvános elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások bírósági határozat alapján adják át a forgalmi adatokat. Kizárólag ügyészi határozat alapján nem lehet forgalmi adatokat közölni. A közlés csak bírósági határozat alapján történik.

Az indokolásra – mind az ügyész kérelme, mind pedig a forgalmi adatok átadását elrendelő bírósági határozat esetében – meghatározott követelmények vonatkoznak.

A 159a. cikk (1)–(5) bekezdésének szövege a következő:

[eredeti 4. o.] „A nyilvános elektronikus hírközlési hálózatokat és/vagy szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások által történő adatszolgáltatás

159a. cikk (1) A bíróságnak a bírósági eljárásban közölt felhívására vagy az elsőfokú bíróság bírójának olyan indokolt határozata alapján, amelyet a bírósági eljárást megelőző szakaszban a nyomozást vezető ügyész kérelmére bocsátottak ki, a nyilvános elektronikus hírközlési hálózatokat és/vagy szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások átadják a tevékenységük keretében kapott olyan adatokat, amelyek a következőkhöz szükségesek:

1. a kapcsolat forrásának nyomon követése és azonosítása;

2. a kapcsolat irányának azonosítása;

3. a dátum, az időpont és a kapcsolat időtartamának azonosítása;

4. a kapcsolat típusának azonosítása;

5. a használó elektronikus hírközlési végberendezésének vagy annak azonosítása, amit ilyenként jelölnek meg;

6. a használt cellák azonosítójának megállapítása.

(2) Az (1) bekezdés szerinti adatokat akkor gyűjtik, ha ez súlyos szándékos bűncselekmények felderítéséhez szükséges.

(3) A nyomozást vezető ügyész (1) bekezdés szerinti kérelmét indokolni kell, és annak a következőket kell tartalmaznia:

Anonimizált változat

MUNKADOKUMENTUM

1. azon bűncselekményre vonatkozó adatok, amelynek felderítéséhez a forgalmi adatok felhasználása szükséges;

2. azon körülmények ismertetése, amelyeken a kérelem alapul;

3. azon személyekre vonatkozó adatok, akiknek tekintetében a forgalmi adatokat kérik;

4. azon időszak, amelyre a tájékoztatásnak ki kell terjednie;

5. azon nyomozó hatóság, amelynek részére az adatokat át kell adni.

(4) Az (1) bekezdés szerinti határozatban a bíróság megjelöli a következőket:

1. azon adatok, amelyekről tájékoztatást kell adni;

2. azon időszak, amelyre a tájékoztatásnak ki kell terjednie;

3. azon nyomozó hatóság, amelynek részére az adatokat át kell adni.

(5) Azon időszak, amelyről tájékoztatást kérnek, és amelyre vonatkozóan az (1) bekezdés szerinti adatok átadását kérik, nem haladhatja meg a hat hónapot."

[eredeti 5. o.]

5. Zakon za Evropeyskata zapoved za razsledvane (az európai nyomozási határozatról szóló törvény, a továbbiakban: ZEZR) (DV 16/18. sz.). E nemzeti törvénnyel a 2014/41 irányelvet ültették át. E törvény 5. cikke (1) bekezdésének 1. pontja szerint a büntetőeljárásnak a bírósági eljárást megelőző szakaszában az ügyész rendelkezik hatáskörrel az ENYH kibocsátására. E tekintetben általános szabályról van szó; nem írtak elő olyan kivételes eseteket, amelyekben előzetesen bírósági értékelést kell beszerezni. Különösen nincs a forgalmi adatok átadására vonatkozó ENYH kibocsátásáról szóló szabályozás. Ilyen esetekben azon általános szabály alkalmazandó, miszerint az ENYH kibocsátása tekintetében az ügyészség a hatáskörrel rendelkező hatóság.

A ZEZR 5. cikke (1) bekezdése 1. pontjának szövege a következő:

„A kibocsátásra hatáskörrel rendelkező hatóság

5. cikk (1) A Bolgár Köztársaságban a következő szervek bocsátják ki az európai nyomozási határozatot:

1. a bírósági eljárást megelőző eljárásban az illetékes ügyész;

2. a bírósági eljárásban az illetékes bíróság."

6. <u>Az uniós jog</u>

Анонимизиран текст

MUNKADOKUMENTUM

A büntetőügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról szóló, 2014. április 3-i 2014/41/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 130., 1. o.; helyesbítés: HL 2015. L 143., 16. o.)

7. **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések**

Összeegyeztethető-e a 2014/41 irányelv 2. cikke c) pontjának i. alpontjával, valamint az egyenértékűség elvével az olyan nemzeti jogszabály (a Zakon za Evropeyskata zapoved za razsledvane [az európai nyomozási határozatról szóló törvény] 5. cikke (1) bekezdésének 1. pontja), amely szerint a büntetőeljárásnak a bírósági eljárást megelőző szakaszában a távközléssel összefüggő forgalmi és tartózkodási adatok átadását érintő európai nyomozási határozat kibocsátása tekintetében az ügyész a hatáskörrel rendelkező hatóság, miközben hasonló belföldi esetekben a bíróság az erre hatáskörrel rendelkező hatóság?

Pótolja-e az ilyen európai nyomozási határozatnak a végrehajtó állam hatáskörrel rendelkező hatósága (ügyész vagy nyomozási bíró) által történő elismerése a kibocsátó állam nemzeti joga szerint szükséges bírósági határozatot?

[eredeti 6. o.] Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések magyarázata

8. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről: Ez a kérdés a hatáskörnek a 2. cikk c) pontjának i. alpontjában („az adott ügyben hatáskörrel rendelkező”), valamint a 2. cikk c) pontja ii. alpontjának első mondatában („a nemzeti jog szerint hatáskörrel rendelkezik a bizonyítékgyűjtés elrendelésére”) alkalmazott fogalmának értelmezését érinti. Amennyiben e fogalom a 2. cikk c) pontjában szabályozott mindkét esetben azonos jelentéssel bír, ez azt jelenti, hogy az irányelv a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóság kérdése tekintetében a nemzeti jogra utal.

A bolgár jogalkotó a ZEZR 5. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában szereplő általános rendelkezéssel az ügyészt határozta meg a büntetőeljárásnak a bírósági eljárást megelőző szakaszában az ENYH kibocsátására hatáskörrel rendelkező hatóságként. Forgalmi adatok megszerzésére irányuló ENYH kibocsátására vonatkozó különös szabályt nem írtak elő. Következésképpen az ügyész rendelkezik hatáskörrel az ilyen ENYH kibocsátására. Az alapeljárásban is ez a helyzet.

Másfelől hasonló belföldi esetben az adott elsőfokú bíróság bírója rendelkezik hatáskörrel, miközben az ügyész csupán indokolt kérelmet terjeszt elő a bíróságnál.

Kérdéses, hogy az ENYH kibocsátására vonatkozó e hatáskör szabályozható-e az irányelv átültetésére szolgáló nemzeti jogi aktusban, vagy az irányelv 2. cikkének

Anonimizált változat

MUNKADOKUMENTUM

c) pontja arra a hatóságra vonatkozik, amely hasonló belföldi esetben az ilyen típusú bizonyítékok gyűjtésére hatáskörrel rendelkezik.

9. Az egyenértékűség elvéről: Ezen elv szerint az uniós jog által érintett polgár jogi helyzete nem lehet kedvezőtlenebb, mint hasonló belföldi esetben. Megsértik-e ezt az elvet, ha hasonló belföldi esetben a polgár bizonyos biztosítékokkal rendelkezik, nevezetesen olyan módon, hogy valamely nemzeti bíróság megvizsgálja az ügyész kérelmének jogszerűségét, és ha e kérelemnek helyt ad, akkor elrendeli a forgalmi adatok közlését, miközben az uniós szintű igazságügyi együttműködés területén nem kerül sor nemzeti bíróság által végzett ilyen vizsgálatra? Ez a védelem szintjének csökkenését és következésképpen az egyenlő bánásmód elvének megsértését eredményezi.

Meg kell jegyezni, hogy a forgalmi adatok közlését érintő olyan ENYH, amelyet ügyész bocsát ki, önmagában nem eredményezheti a forgalmi adatok közlését. A végrehajtó állam igazságügyi hatóságainak az elismeréssel és a végrehajtással kapcsolatos határozata szükséges. A [hatáskörrel rendelkező] igazságügyi hatóságot a végrehajtó állam nemzeti joga határozza meg, és az lehet valamely bíróság vagy ügyész. Lehetséges **[eredeti 7. o.]**, hogy éppen a végrehajtó állam ezen igazságügyi hatóságától várják, hogy a kibocsátó államban előírt biztosítékokat betartsa. Ez képezi az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés tárgyát.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésről

10. Ez a kérdés azzal foglalkozik, hogy a végrehajtó állam hatáskörrel rendelkező hatósága által történő elismerés pótolhatja-e a nemzeti jog szerint szükséges bírósági határozatot. Más szavakkal, ha a forgalmi adatok gyűjtése olyan távközlési szolgáltatót érint, amely másik tagállamban nyújt szolgáltatást, a bolgár ügyész maga bocsáthat-e ki ENYH-t e forgalmi adatok közlése céljából, és továbbíthatja-e azt e tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának, amelynek el kell végeznie a vonatkozó külföldi jog szerint szükséges vizsgálatot, amely az NPK 159a. cikke szerint végrehajtandó vizsgálatnak felel meg. Eszerint a bolgár ügyésznek nem kellene először kérelmet előterjesztenie a bolgár bíróságnál, akinek el kellene végeznie az NPK 159a. cikke szerinti vizsgálatot, és a kérelemnek történő helyt adás esetén ki kellene bocsátania a megfelelő ENYH-t.

11. Kétségtelen, hogy bármely távközlési szolgáltató köteles lehet forgalmi adatok közlésére valamely olyan igazságügyi hatóság határozata alapján, amely hatáskörrel rendelkezik e szolgáltató tevékenységi területén, a megfelelő hatáskörrel nem rendelkező külföldi igazságügyi hatóság határozata alapján azonban nem. E technikai szempontból tehát az adott külföldi igazságügyi hatóságnak az elismeréssel és a végrehajtással kapcsolatos határozata szükséges. Felmerül a kérdés, hogy e határozat megfelelően pótolhatja-e a jogszerűség elvének és a magánélet sérthetetlensége elvének tiszteletben tartására szolgáló törvényi biztosítékokat.

Анонимизиран текст

MUNKADOKUMENTUM

Más szavakkal, megfelelően pótolhatók-e ezek a garanciák – amelyeket a bolgár bíróság biztosít a bolgár büntetőeljárásban forgalmi adatok közlése iránt bolgár ügyész által előterjesztett kérelem vizsgálata során – a külföldi végrehajtó igazságügyi hatóság által az irányelv szerint elvégzendő értékeléssel?

Ugyanazt a felülvizsgálatot követeli meg az irányelv a végrehajtó hatóságtól, mint amelyet a bíróság végez az NPK 159a. cikke szerint?

12. Összeegyeztethető-e egyáltalán a végrehajtó hatóság által történő ilyen felülvizsgálat követelménye a külföldi igazságügyi hatóságok határozatai kölcsönös elismerésének és végrehajtásának az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése és (38) preambulumbekezdése szerinti elvével?

[eredeti 8. o.] Ez az elv ugyanis valamely külföldi igazságügyi hatóság jogerős határozatát feltételezi, amelynek jogszerűségét vélelmezik, és amelyet főszabály szerint végre kell hajtani. Összeegyeztethető-e ez az elv a végrehajtó hatósággal szembeni azon elvárással, hogy e hatóság valamely külföldi igazságügyi hatóság kérelmének kézhezvételét követően először ugyanúgy megvizsgálja annak jogszerűségét, ahogy azt egy tisztán belföldi esetben tenné, és csak akkor rendelje el a forgalmi adatok gyűjtését, ha arra a következtetésre jut, hogy a kérelemnek helyt kell adni?

13. A végrehajtó igazságügyi hatóság hatáskörét az irányelv szabályozza. A 2. cikk d) pontja a végrehajtó hatóságot olyan hatóságként határozza meg, amely az ENYH elismerésére és végrehajtásának biztosítására hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik. A nyomozási cselekmény alapvető, kezdeti jogszerűségének felülvizsgálatára vonatkozó kötelezettséget nem írtak elő.

Valójában a kibocsátó hatóság köteles a jogszerűség teljes körű vizsgálatára (a 6. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint a (11) preambulumbekezdés); a végrehajtó hatóság általi felülvizsgálat kiegészítő és kapcsolódó jellegű, és arra teljesen más szempontból kerül sor, nevezetesen abból a szempontból, hogy a végrehajtó állam nemzeti joga kizárja-e a végrehajtást (a 6. cikk (3) bekezdése és a (10) preambulumbekezdés).

14. Ez a 9. cikk (1) bekezdéséből is következik, amely megköveteli, hogy a végrehajtó hatóság főszabály szerint minden további alaki követelmény nélkül elismerje az ENYH-t, és azt ugyanúgy kezelje, mintha jogerős belföldi határozat lenne. Ez azt feltételezi, hogy az ENYH-t már az elfogadása időpontjában és a továbbítása előtt azon szükséges biztosítékok betartásával bocsátották ki, amelyek e határozat nyomozási cselekmény jellegéhez kapcsolódnak. Ennélfogva kizárt, hogy az ENYH-t e garanciák betartása nélkül azt remélve bocsátják ki, hogy e garanciákat a végrehajtó hatóság biztosítja.

15. Emellett szól a 9. cikk (3) bekezdése is, miszerint az ENYH-t nem vizsgálják, hanem visszaküldik, ha azt nem a hatáskörrel rendelkező kibocsátó hatóság állította ki. Következésképpen nem várható el, hogy valamely végrehajtó hatóság ENYH kibocsátásához kapcsolódó cselekményeket végezzen, nevezetesen, hogy

Anonimizált változat

MUNKADOKUMENTUM

az előírt jogszerűségi biztosítékok keretében hitelesítse a nyomozási cselekmény végrehajtásáról szóló határozatot.

16. Abból kell-e kiindulni, hogy a fenti 11. pont második mondatában említett technikai szempont elsőbbséget élvez? Ezeket a garanciákat tehát a végrehajtó állam igazságügyi hatóságainak **[eredeti 9. o.]** kell biztosítaniuk, csak azért, mert a távközlési szolgáltató olyan területen működik, amely idegen joghatóság alá tartozik, jóllehet az említett hatóságok főszabály szerint nem rendelkeznek hatáskörrel egy másik tagállam ügyésze határozatainak bármilyen bírósági felülvizsgálatára?

17. Ütközés áll fenn a területiség elve (az engedélyt annak az igazságügyi hatóságnak kellene megadnia, amelynek területén a távközlési szolgáltató működik) és az állami szuverenitás elve (valamely tagállam igazságügyi hatósága nem vizsgálhatja felül egy másik tagállam ügyészének határozatát) között.

18. Az egyenértékűség elve itt is alkalmazandó. Ha a ZEZR 5. cikke (1) bekezdésének 1. pontjában foglalt nemzeti törvényi rendelkezést alkalmazzuk, akkor arra a következtetésre jutunk, hogy belföldi esetben bíróság adja meg az engedélyt a nemzeti jog szerint, miközben a nemzetközi igazságügyi együttműködés esetében olyan külföldi igazságügyi hatóság adja meg az engedélyt, amely bíróság vagy ügyész is lehet, aki a saját joga alapján adja meg vagy utasítja el az engedélyt. Ez az eltérő bánásmód széles spektrumát foglalja magában, amely eltérő bánásmód részben – szükségszerűen – kevésbé hatékony biztosítékokat eredményezne egy hasonló belföldi esethez képest.

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM

Анонимизиран текст